Duurzaam wonen in Breda

Programma 3

Duurzaam wonen in Breda

Inwoners op 1-1-2026

190.321

Woningen

89.383

Huishoudens

92.225
Aantal huishoudens
waarvan:

→ **40.579**
eenpersoons-huishoudens

→ **2,05**
gemiddelde grootte van een huishouden

Fietsen gestald in beheerde fietsenstallingen:

2.300.000

Waarvan
Aantal fietsparkeerders in de bebouwde stallingen:
1.100.000

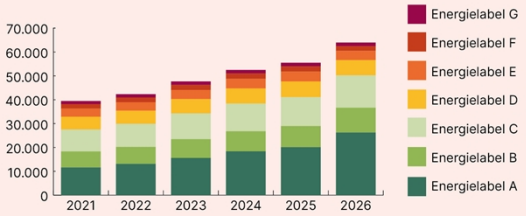
Aantal fietsparkeerders in mobiele stallingen:
1.200.000

Aantal klanten Rondvaart de Nieuwe Mark

6.300

Energielabels woningen

Aantal personenauto's naar eindgebruiker

Aantal personenauto's (alle brandstofsoorten):
89.580

Waarvan:
aantal personenauto's volledig elektrisch (FEV):
4.779

Aantal personenauto's plug-in hybride (PHEV):
3.373

Aantal (semi)publieke oplaadpunten in Breda

3.408

Hectare ecologische groenstructuur

3.165 ha
in juli 2026

Gasaansluitingen (kleinverbruik)

62.658
in maart 2026

Infographics t.b.v. begroting 2027.
Meest recente realisatiecijfers. In de cijfers kunnen afrondingsverschillen voorkomen.
Een definitieoverzicht van de kengetallen is opgenomen in de bijlage.

GEMEENTE BREDA

ONZE AMBITIE

GEMEENTE BREDA

Breda groeit. De vraag naar woningen blijft groot en tegelijkertijd verandert de samenstelling van de bevolking. Daarom werken we aan voldoende passende woningen voor huidige en toekomstige inwoners. De Omgevingsvisie gaat uit van circa 25.000 woningen gedurende 2021-2040. Per 2026 hebben we daarvan nog circa 20.000 woningen te gaan. Daarvoor zijn voldoende locaties en plannen in beeld. De ambitie in deze bestuursperiode is om voor 7.000 woningen de bouw mogelijk te maken in concrete 'harde' plannen. We zorgen voor een gevarieerd woningaanbod, met bijzondere aandacht voor betaalbare woningen, doorstroming en woonvormen die aansluiten bij verschillende levensfasen en doelgroepen. Daarbij benutten we de bestaande woningvoorraad beter en geven we ruimte aan vernieuwende woonconcepten en initiatieven vanuit de samenleving.

We bouwen aan een hoogstedelijk centrum, aantrekkelijke wijken en vitale dorpen waar wonen, voorzieningen, groen en mobiliteit hand in hand gaan. Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan leefbare buurten waarin inwoners elkaar kunnen ontmoeten en waar voorzieningen meegroeien met Breda. Zo zorgen we ervoor dat inwoners zoveel mogelijk in hun eigen wijk of dorp kunnen blijven wonen.

Breda wil een stad zijn waarin iedereen zich veilig, comfortabel en duurzaam kan verplaatsen. Daarom investeren we in een goede bereikbaarheid van stad, wijken en dorpen, stimuleren we lopen, fietsen en openbaar vervoer. Daarnaast zorgen we voor een evenwichtige verdeling van de beschikbare ruimte. Zo kan iedere inwoner kiezen voor een vervoersmiddel dat past bij de reis en het moment.

De groei van Breda gaat hand in hand met verduurzaming, vergroening en klimaatbestendigheid. We investeren in het verduurzamen van woningen, versterken groen en water in de leefomgeving en bereiden de stad voor op de gevolgen van klimaatverandering. Zo bouwen we aan een gezonde, toekomstbestendige en veerkrachtige stad voor huidige en toekomstige generaties.

De groei van Breda vraagt om samenwerking met buur- en regiogemeenten. We stemmen regionale vraagstukken met hen af. Ook agenderen we deze vraagstukken en werken we deze vraagstukken samen verder uit. Breda levert hiervoor een bijdrage aan de relevante regionale netwerken, waaronder de Baronie en de stedelijke regio Breda-Tilburg.

Thema Wonen in Breda

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Iedereen verdient een passende woning. Daarom werken we aan voldoende, betaalbare en passende woningen voor inwoners van Breda. In de bestuursperiode 2026 2030 maken we 7.000 woningen mogelijk via harde plannen en realiseren we jaarlijks gemiddeld ten minste 1.500 woningen. In 2027 leveren we 1.500 woningen op.

We zetten niet alleen in op nieuwbouw, maar ook op het beter benutten van de bestaande woningvoorraad. Door woningsplitsing, woningdelen, optoppen en andere woonvormen stimuleren we dat meer inwoners een passende woning kunnen vinden. Daarbij vergroten we de kansen voor starters, senioren, gezinnen, studenten en andere woningzoekenden.

Wonen staat niet op zichzelf. We werken aan leefbare en gezonde wijken en dorpen waar wonen, zorg, voorzieningen, bereikbaarheid en leefomgeving in samenhang worden ontwikkeld. Tegelijk zorgen we voor een eerlijke verdeling van schaarse woonruimte en voldoende huisvesting voor aandachtsgroepen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

- Versnellen woningbouw
  We werken samen met corporaties, ontwikkelaars en andere partners aan versnelling van woningbouwprojecten. Daarbij sturen we op voldoende betaalbare woningen en een evenwichtige woningvoorraad die aansluit bij de behoefte van Breda.
- Regie op de volkshuisvesting versterken
  We geven uitvoering aan de Wet versterking regie op de volkshuisvesting. Via het volkshuisvestingsprogramma, de huisvestingsverordening met urgentieregeling en regionale afspraken versterken we de gemeentelijke regie op woningbouw, woonruimteverdeling en de huisvesting van aandachtsgroepen. Dit doen we samen met woningcorporaties, ontwikkelaars, zorgpartners, huurdersorganisaties, regio, provincie en Rijk.
- Bestaande woningvoorraad beter benutten
  Naast nieuwbouw benutten we de bestaande woningvoorraad beter. We stimuleren initiatieven voor woningsplitsing, woningdelen, optoppen, kamerverhuur en (pre)mantelzorgwoningen. Daarmee voegen we woonruimte toe.

- Betaalbaarheid en eerlijke verdeling
  We versterken de regie op de verdeling van woonruimte. We voeren een urgentieregeling in, actualiseren waar nodig bestaande instrumenten en zetten aanvullende maatregelen in om woningen beschikbaar en betaalbaar te houden voor woningzoekenden die afhankelijk zijn van de Bredase woningmarkt.
- Wonen en zorg verbinden
  We versterken de samenwerking op het snijvlak van wonen, zorg en welzijn en sturen op de realisatie van voldoende passende woningen zodat inwoners langer zelfstandig kunnen wonen met passende ondersteuning.

Belangrijkste resultaten in 2027:

- verdere uitvoering van de versnellingsaanpak voor woningbouw
- vaststelling en uitvoering van het volkshuisvestingsprogramma
- implementatie van de urgentieregeling binnen de huisvestingsverordening
- uitwerking van beleid voor woningsplitsing, woningdelen en kamerverhuur
- verdere uitvoering van de doorstromingsaanpak voor senioren
- actualisatie van onderdelen van de instrumentaria betaalbare woningbouw
- versterking van monitoring en sturingsinformatie voor college en raad

INDICATOREN

Deze begroting bevat een set beleidsindicatoren. Daarmee geven we, naast de begrotingstekst en de financiële overzichten, een beeld van de ontwikkelingen binnen de diverse begrotingsthema's. We actualiseren deze set elk jaar. Er zijn 111 Bredase indicatoren en 34 landelijk verplichte indicatoren. Een deel hiervan (23 van de 34) is ook opgenomen in de Bredase set indicatoren, maar niet allemaal. Voor diverse thema's is een betere Bredase indicator beschikbaar om op te sturen dan de landelijk verplichte (relatieve) indicator. Elke Bredase indicator staat bij het thema waar deze indicator betrekking op heeft.

Dit programma bevat 19 beleidsindicatoren. Voor alle indicatoren in deze begroting hanteren we peildatum 20 augustus 2026.

Thema-indicatoren

Indicator: Prettig wonen

Omschrijving: Rapportcijfer prettig wonen in de buurt

Bron: Gemeente Breda, Buurtenquête

Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
7,7		7,7		7,7

Toelichting: We handhaven de streefwaarde op 7,7.
Deze indicator wordt éénmaal per 2 jaar gemeten in de oneven jaren.

Indicator: Zoektijd woningzoekenden

Omschrijving: Zoektijd woningzoekenden alle reactiemodellen in jaren (inschrijfduur en loting)

Bron: Jaarrapportage Klik voor wonen

Meeteenheid: Tijdsduur in jaren

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
2,8	3	3,1		

Toelichting: Dit betreft de gemiddelde zoektijd en gemiddelde inschrijftijd voor een sociale huurwoning in Breda (conform jaarrapportage Klik voor wonen). Dit is niet vooraf invulbaar, enkel achteraf over te rapporteren.

Indicator: Nieuw gebouwde woningen

Omschrijving: Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV

Meeteenheid: Aantal per 1.000 woningen

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027

Thema-indicatoren				
11,22	3,42			

Toelichting: Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar stuurt op andere indicatoren, namelijk harde planvoorraad woningen (indicator nr 2204) en opleveringen woningen (indicator nr 67).

Indicator: Demografische druk

Omschrijving: Groene en grijze druk (percentage jongeren tot 20 jaar en ouderen van 65 jaar of ouder ten opzichte van bevolking van 20 tot 65 jaar)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV

Meeteenheid: %

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
66,8	66,3	66,3		

Toelichting: Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Woonlasten éénpersoonshuishoudens

Omschrijving: Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV

Meeteenheid: Bedrag

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
715	736	763		

Toelichting: Dit is een landelijke verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Woonlasten meerpersoonshuishoudens

Omschrijving: Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV

Meeteenheid: Bedrag

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
833	861	891		

Toelichting: Dit is een landelijke verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Gemiddelde WOZ-waarde

Omschrijving: WOZ-waarde woningen in duizend euro

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV

Meeteenheid: Bedrag x 1.000

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
381	391	419		

Toelichting: Dit is een landelijke verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Aantal sociale huurwoningen in de goedkope klasse

Omschrijving: Aantal zelfstandige huurwoningen in de goedkope prijsklasse

Bron: Monitor sociale voorraad

Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
2.384	1.721	1.891		

Toelichting: De herijking van deze indicator kon nog niet worden afgerond. Dit hangt samen met de recente oplevering van het rekenkameradvies over het woningbouwbeleid. De besluitvorming hierover willen we graag meenemen in de herijking van deze indicator.

Indicator: Aantal sociale huurwoningen in de betaalbare klasse

Omschrijving: Aantal zelfstandige huurwoningen in de betaalbare prijsklasse

Bron: Monitor sociale voorraad

Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
17.715	17.141	17.218		

Toelichting: De herijking van deze indicator kon nog niet worden afgerond. Dit hangt samen met de recente oplevering van het rekenkameradvies over het woningbouwbeleid. De besluitvorming hierover willen we graag meenemen in de herijking van deze indicator.

Indicator: Aantal sociale huurwoningen in de bereikbare klasse

Omschrijving: Aantal zelfstandige huurwoningen in de bereikbare prijsklasse

Bron: Monitor sociale voorraad

Meeteenheid: Aantal

Thema-indicatoren				
Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
3.006	4.344	4.154		

Toelichting: De herijking van deze indicator kon nog niet worden afgerond. Dit hangt samen met de recente oplevering van het rekenkameradvies over het woningbouwbeleid. De besluitvorming hierover willen we graag meenemen in de herijking van deze indicator.

Thema Verdeling beschikbare ruimte

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Sinds 1 januari 2024 werken we volgens de Omgevingswet. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) werkt nog niet optimaal. Daarom richten we onze werkwijze zo in dat we binnen de mogelijkheden van het DSO ruimtelijke ontwikkelingen kunnen blijven ondersteunen. Tegelijk bouwen we het omgevingsplan verder op volgens de standaard van de Omgevingswet (STOP-TPOD). Zo houden we onze dienstverlening op peil en maken we ook in 2027 ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

In 2027 werken we verder aan het omgevingsplan. Dit is een meerjarig traject. Daarbij werken we zowel gebiedsgericht als thematisch. Participatie is een belangrijk onderdeel van de Omgevingswet. In de Participatieleidraad staat hoe we de stad daarbij betrekken.

We willen onze dienstverlening op het gebied van ruimtelijke plannen op een hoog niveau houden. Daarom werken we met toepasbare regels. Die vertalen de juridische regels uit het omgevingsplan naar een systeem dat begrijpelijk is voor gebruikers. Een regelanalist ondersteunt deze vertaalslag.

INDICATOREN

Voor dit thema zijn geen indicatoren van toepassing.

Thema Grote woonprojecten in de stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

De woningnood blijft groot. We bouwen aan een Breda met voldoende ruimte om te wonen, werken, verblijven en ontmoeten. We werken verder aan het realiseren van de woningbouwopgave uit de Omgevingsvisie, namelijk de bouw van ruim 25.000 woningen tot en met 2040. Inmiddels zijn ruim 5.000 woningen gerealiseerd. Voor de resterende opgave van ongeveer 20.000 woningen tot 2040 zijn voldoende locaties en plannen in beeld. In deze bestuursperiode willen we voor 7.000 woningen de bouw mogelijk maken in concrete ‘harde’ plannen. In de bestuursperiode 2026 2030 maken we 7.000 woningen mogelijk via harde plannen en realiseren we jaarlijks gemiddeld ten minste 1.500 woningen. In 2027 leveren we 1.500 woningen op.

Breda staat aan het begin van een grote schaalsprong. De komende jaren ligt de nadruk op uitvoering en realisatie. We bouwen woningen, laten voorzieningen meegroeien en verbeteren de bereikbaarheid en de kwaliteit van de leefomgeving.

We streven naar de realisatie van gemiddeld minimaal 1.250 woningen per jaar gedurende 2025-2030. Daarmee geven we uitvoering aan de afspraken uit de Woondeal stedelijke regio Breda-Tilburg. Dit doen we samen met woningcorporaties, ontwikkelaars, beleggers, maatschappelijke partners, provincie en Rijk.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We zetten in op het mogelijk maken van de bouw van 7.000 woningen in deze bestuursperiode.

We werken aan het verder verhogen van de woningbouw, versnellen van woningbouwprocedures en nemen belemmeringen weg waar dat mogelijk is. We geven prioriteit aan de grote gebiedsontwikkelingen die bijdragen aan de groei van Breda. Deze ontwikkelingen combineren woningbouw met voorzieningen, werkgelegenheid, mobiliteit, groen en een aantrekkelijke openbare ruimte.

We blijven sturen op een evenwichtige woningvoorraad. Bij nieuwe woningbouwontwikkelingen hanteren we als uitgangspunt 30% sociale huur, 40% middeldure woningen en 30% vrije sector.

Samen met de woningcorporaties en gemeenten in de regio realiseren we een bouwstroom voor woningbouw. Hiermee versnellen we de bouw van betaalbare woningen, vergroten we de continuïteit in de productie en stimuleren we innovatie op het gebied van industrieel, duurzaam en circulair bouwen.

We stimuleren nieuwe woonvormen en benutten de bestaande woningvoorraad beter. Daarbij zetten we onder meer in op tijdelijke woningen, woningdeling, woningsplitsing en optoppen.

Daarnaast zetten we ons in om in deze bestuursperiode minimaal 500 studentenwoningen toe te voegen. Dit doen we door wonen op de campus mogelijk te maken, tijdelijke studentenwoningen op 't Zoet te realiseren en soepel om te gaan met hospitaverhuur en woningsplitsing.

INDICATOREN

Thema-indicatoren

Indicator: Opleveringen woningen

Omschrijving: Gerealiseerde woningbouw (bruto toevoeging)

Bron: Gemeente Breda, afdeling Ruimte

Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
1.167	513	1.209	1.250	1.250

Toelichting: We streven naar de realisatie van gemiddeld minimaal 1.250 woningen per jaar in 2025 t/m 2030, overeenkomstig de afspraken uit de woondeal SRBT. Hieraan werken wij samen met onze partners.

Indicator: Harde planvoorraad woningen

Omschrijving: Het aantal woningen in harde planvoorraad

Bron: Gemeente Breda, afdeling Ruimte

Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
4.335	6.481	6.421	5.000	5.000

Toelichting: Dit is het totaal aantal woningen in de harde planvoorraad op 31 december van het jaar. De harde planvoorraad is bepalend voor het doel om gemiddeld minstens 1.250 woningen per jaar te realiseren. Woningen in de harde planvoorraad zijn in aanbouw, of hebben daarvoor een vergunning of er kan daarvoor een vergunning worden aangevraagd op basis van een vastgesteld Omgevingsplan.
De streefwaarde is berekend op basis van hoeveel woningen we in 3 jaar gebouwd willen hebben. We tellen extra plannen mee (30% meer) om projecten die worden uitgesteld op te kunnen vangen. Dit staat dus los van het doel in het bestuursakkoord om in vier jaar tijd 7.000 woningen naar harde plannen te brengen.

Thema Bereikbaar Breda

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Breda groeit. Daardoor neemt de druk op de openbare ruimte toe. Daarnaast is Breda door de ligging een belangrijk knooppunt tussen (Oost-)Brabant, de Randstad en België. De ruimte in de stad is schaars en wordt gebruikt voor wonen, werken, groen en mobiliteit. Dat vraagt om scherpe keuzes in het mobiliteitssysteem.

We willen dat Breda bereikbaar, veilig, leefbaar en duurzaam blijft voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Verder hangt de mobiliteitsopgave nauw samen met verstedelijking, duurzaamheid en leefbaarheid in stad en dorpen. Daarom zetten we voor de hele gemeente in op een samenhangend netwerk van lopen, fietsen, openbaar vervoer, deelmobiliteit, parkeren en autoverkeer. Dit doen we omdat bij verstedelijking de druk op de openbare ruimte groeit en het nog belangrijker wordt om voorzieningen, onderdelen van het mobiliteitsnetwerk en woon- en werkgebieden logisch en veilig te verbinden. Door de verschillende modaliteiten vroegtijdig mee te nemen in plannen voor nieuwe en bestaande wijken investeren we in aantrekkelijke routes voor alle modaliteiten, verkeersveiligheid en toegankelijke verbindingen voor iedereen. We maken ruimte voor veilige fiets- en looproutes, goede openbaarvervoersverbindingen en bewuste vervoerskeuzes, waarbij we de mobiliteitstransitie een boost geven. Ook voor de (grote) goederenstromen gaan we op zoek naar goede oplossingen.

Omdat mobiliteit niet stopt bij de gemeentegrens werken we met de regio, provincie en het rijk enerzijds aan betere verbindingen over wegen en spoor voor de fiets, het openbaar vervoer en de auto. Anderzijds werken we samen aan de mobiliteitstransitie om de keuzemogelijkheden van onze onwoners en bezoekers te vergoten. Dit is nodig om Breda en de omliggende dorpen goed bereikbaar en aantrekkelijk te houden.

Parkeren vormt een onmisbare schakel binnen het mobiliteitssysteem. Daar waar mobiliteit gaat over de beweging, gaat parkeren over de bestemming. Iedere reis begint en eindigt met een parkeerplek. De wijze waarop we parkeren organiseren heeft daarom directe invloed op de bereikbaarheid, leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Breda. In een groeiende stad vraagt dit om bewuste keuzes in het gebruik van de schaarse ruimte. Door fiets- en autoparkeren integraal mee te nemen in gebiedsontwikkeling, mobiliteit en openbare ruimte zorgen we ervoor dat Breda bereikbaar blijft voor inwoners, ondernemers en bezoekers, terwijl tegelijkertijd ruimte ontstaat voor wonen, groen en verblijf.

Op het vlak van autoparkeren zien we in een verdichtende stad een aantal ontwikkelingen, namelijk een afname van de parkeercapaciteit. Willen we de stad bereikbaar, toegankelijk en gastvrij houden dan moet er in de komende jaren kritisch gekeken worden naar:

- hoe en waar we capaciteit kunnen toevoegen
- hoe we moeten omgaan met de toewijzing van parkeerrechten en tegen welke kosten
- hoe we de kosten van extra capaciteit en de inkomsten in balans houden

Daarbij blijven we inzetten op de optimalisering van de dienstverlening waarbij digitale toepassingen een middel is om dit te realiseren en geen doel op zich.

In 2027 voegen we voor fietsparkeren een nieuwe garage toe midden in onze stad. Zodoende creëren we meer ruimte voor de fietser en investeren we in Breda als fietsvriendelijke stad.

In 2027 werken we aan:

Verkeersveiligheid en bereikbaarheid

- We verbeteren de verkeersveiligheid rond scholen, sportvoorzieningen en op drukke plekken in wijken en dorpen met nadrukkelijke aandacht voor goede, veilige en toegankelijke looproutes. Hierbij komen inrichtings-, snelheids- en gedragsmaatregelen aan de orde.
- We werken aan veilige routes en betere doorstroming op belangrijke verbindingen waaronder de Noordelijke Rondweg en blijven met provincie en Rijk in gesprek over een betere doorstroming op de autosnelwegenruit rond Breda (A16, A59, A27 en A58) en een nog betere bereikbaarheid per (inter)nationale spoor.
- Voor de realisatie van een mobiliteitshub aan de rand van de stad voeren we onderzoeken uit naar onder andere locatie en toe te voegen functies. In de tussentijd wordt gewerkt aan een (tijdelijke) oplossing om ervaring op te doen met ‘parkeren op afstand’.
- Met communicatie en gerichte gedragsbeïnvloeding stimuleren we vaker lopen, meer fietsen, gebruik van het openbaar vervoer en deelmobiliteit en bewuster reizen door bijvoorbeeld buiten piekmomenten te reizen waar en wanneer dat kan.

Lopen

- We werken aan aantrekkelijke looproutes tussen woningen, voorzieningen en bushaltes.
- We nemen fysieke barrières, zoals ontbrekende trottoirs, onlogische routes of slecht toegankelijke kruisingen weg.
- We maken, waar dit niet het geval is, looproutes toegankelijk voor ouderen, kinderen en mensen met een beperking.

Fiets

- Voor het versterken van Breda als fietsstad investeren we in veilige en comfortabele fietsroutes, goede fietsvoorzieningen en voldoende fietsparkeercapaciteit.
- We maken fietsen aantrekkelijker en veiliger door bijvoorbeeld de Haagweg-West en Tuinzigtlaan-Noord her in te richten.
- Om de positie van de fiets in de binnenstad te versterken en inwoners te verleiden om meer met de fiets naar de binnenstad te komen, doen we een strategische aankoop voor extra fietsparkeren in de binnenstad.

Openbaar vervoer

- We optimaliseren haltes, toegankelijkheid en overstappen tussen bus, trein, fiets, lopen en deelmobiliteit.
- We blijven inzetten op betere regionale en (inter)nationale OV-verbindingen naar alle windrichtingen, hoogwaardig openbaar (stads)vervoer en de BRT Breda-Gorinchem-Utrecht. Hierbij blijven documenten, zoals ‘Toekomstbeeld OV 2040’ en ‘OV in 2040: de zuidelijke hink-stap-sprong' het uitgangspunt.

- Met een tweejarige pilot samen met de provincie voor nachtbussen op zaterdagavond en -nacht verbinden we Breda beter met de regio en versterken we de stad als veilige, bereikbare en bruisende uitgaans- en meerdaagse verblijfstad.

Auto

- De spitsmaatregelen in Prinsenbeek worden structureel voortgezet. Hiervoor worden nog enkele kleine fysieke maatregelen getroffen om de werking van de maatregelen verder te optimaliseren.
- Voor de Oosterhoutseweg in Teteringen brengen we realistische maatregelen in beeld om de verkeersdruk te verminderen en de verkeersveiligheid te verbeteren.
- De Noordelijke Rondweg blijft een sleutelroute voor de mobiliteit in en economische ontwikkeling van Breda. We werken verder aan een haalbare en gefaseerde aanpak waarbij verkeersveiligheid, doorstroming, leefbaarheid en het verminderen van barrièrewerking centraal staan. Daarbij blijven we inzetten op cofinanciering door Rijk en provincie Noord-Brabant en onderzoeken we ook de cofinancieringsmogelijkheden van Europa.

Binnenstad
In 2027 werken we plannen uit voor hoe we de maximumsnelheid op de wegen binnen de singels terugbrengen naar 30 km/u en waar dat kan voeren we dat ook al door. Ook werken we aan een bereikbaarheidsplan voor de binnenstad voor bestemmingsverkeer, voetgangers, fietsers en ook logistiek.

Logistiek (vracht)verkeer is noodzakelijk voor de bevoorrading van bedrijven, winkels en voorzieningen, maar vraagt om een zorgvuldige inpassing in de leefomgeving. Met name in de binnenstad. We zetten in op een betere balans tussen bereikbaarheid, economische vitaliteit en leefbaarheid. Dit doen we door doorgaand zwaar verkeer waar mogelijk te beperken, routes beter te sturen en overlast door geluid, uitstoot en verkeersonveiligheid te verminderen.

De invoering van zero-emissielogistiek vraagt om tijdige afstemming met ondernemers, vervoerders en vastgoedeigenaren zodat de overgang uitvoerbaar blijft en de binnenstad bereikbaar blijft voor noodzakelijke leveringen. Concreet werken we aan een onderzoek van logistieke hubs of overslagpunten en handhaven we gericht op ongewenst vrachtverkeer, foutparkeren en blokkeren van routes.

Duurzame mobiliteit
De verduurzaming van de Bredase mobiliteit is een belangrijke pijler van de Mobiliteitsvisie. De uitvoerende werkzaamheden hiervoor zijn ondergebracht in het klimaatplan onder het thema ‘Schone Mobiliteit’. De werkzaamheden die we hiervoor in 2027 uitvoeren, zijn terug te vinden in de klimaatbegroting.

Infrastructurele projecten
In het eerste jaar van deze bestuursperiode stellen we een nieuw meerjarenuitvoeringsprogramma Mobiliteit op voor de periode 2027-2030. In 2027 werken we aan de volgende mobiliteitsprojecten:

Project	Omschrijving	Fase in 2027
Haagweg West (Esserstraat en Heuvelstraat)	Herinrichting naar een fietsstraat tussen de kruispunten met Esserstraat en Heuvelstraat	Realisatie
Fietsroute Haagse Beemden (Lunetstraat)	Herinrichting van de parallelweg Lunetstraat naar een fietsstraat tussen de Slingerweg en Kazematstraat	Realisatie
Tuinzigtlaan Noord	Herinrichting naar een bij het vigerend snelheidsregime passend wegprofiel	Realisatie
Westerhagelaan/Elleboog	Herinrichting van kruispunt naar rotonde	Realisatie
Academiesingel	Herinrichting naar 30 km/u	Planfase
Prinsenkade fietsstraat	Herinrichting naar een fietsstraat	Planfase

Beverweg	Herinrichting van de Beverweg, inclusief vrijliggende tweerichtingenfietspaden aan beide kanten van de weg	Ontwerpfase
Oosterhoutseweg - Woonakker	Tweerichtingenfietspad Woonakker - Oosterhoutseweg	Ontwerpfase
Nieuwe OV-concessie	Aanpassing van de laatste bushaltes in het kader van de invoering van de nieuwe ov-concessie 2025-2035	Realisatie
Loevesteinstraat (Linksaffer)	Realiseren van een extra opstelstrook om vanaf de Zuidelijke Rondweg linksaf naar Bavel te kunnen	Realisatie
BRT-BGU Breda – Gorinchem - Utrecht	Uitwerken van de plannen voor de snelle busverbinding tussen Breda – Gorinchem – Utrecht	Planfase
Markendaalseweg	Herprofilering en belijning van de Markendaalseweg tussen Irenestraat en Karnemelkstraat/Waterstraat inclusief kruising met de Fellenoordstraat	Realisatie
Ontsluiting Sportpark Roosberg	Verbeteren van de ontsluiting en uitbreiden van parkeervoorziening van Sportpark Roosberg	Realisatie
Fietsbrug over de Singel	Realiseren van een langzaam verkeer brug over de Singel ter hoogte van de watertoren, inclusief realisatie van oversteek over de Wilhelminasingel	Ontwerpfase
Trap Kapittelweg/HOV-baan	Realisatie van een trap bij het viaduct op de Kapittelweg over de HOV-baan	Realisatie
Rotonde Emerparklaan – Heksendans	Herinrichting van het kruispunt Emerparklaan – Heksendans naar een rotonde	Planfase
Moleneind Prinsenbeek	Bijdrage voor verkeersmaatregelen bij groot onderhoudsopgave in het kader van werk met werk maken	Realisatie
Wolfslaardreef – Fietsroute Allee richting Chaam	Bijdrage voor verkeersmaatregelen bij groot onderhoudsopgave in het kader van werk met werk maken	Realisatie
Bushaltes Galderseweg	Verbetering van de bushaltes op de Galderseweg ter hoogte van landgoed Klokkenberg	Nazorg

Topaasstraat	Realisatie van busdoorsteek en herinrichting van de Topaasstraat, als onderdeel van het faciliteren van de OV-Concessie 2025-2035	Nazorg

Mobiliteit in gebiedsontwikkelingen
Mobiliteit maakt vanaf het begin integraal onderdeel uit van de diverse gebiedsontwikkelingen binnen Breda, zoals ‘t Zoet, CrossMark en Bavel. Door bereikbaarheid, verkeersveiligheid, alle modaliteiten (lopen, fietsen, openbaar vervoer en auto) en parkeren al in de planvorming mee te nemen, ontstaan wijken en gebieden die logisch, veilig en duurzaam zijn ingericht. Dit voorkomt kostbare aanpassingen achteraf en zorgt ervoor dat nieuwe ontwikkelingen goed aansluiten op bestaande netwerken, voorzieningen en toekomstige mobiliteitsbehoeften.

Parkeren

- uitvoering uitbreiden fietsparkeercapaciteit Nieuwstraat
- onderzoeken mogelijke uitbreiding fietsenstalling Oude Vest
- inzetten op meer fietsparkeerfaciliteiten voor diverse doelgroepen
- Blijven inzetten en uitbouwen van vraag gestuurde tijdelijke fietsparkeercapaciteit o.a. bij evenementen, sportverenigingen en bij specifieke locaties tijdens het fietsseizoen.
- transformatie Oranje Zuid naar bewonersgarage en fietsenstalling
- het verlagen van het tarief voor de tweede bewonersvergunning naar € 0
- Uitwerken van de parkeerkoers op hoofdlijnen en deze vertalen in een uitvoeringsplan als uitwerking van het bestuursakkoord;
- mede vormgeven parkeeropgave ’t Zoet en Gasthuisvelden
- uitvoering groot onderhoud en aanpassing publieksentree Barones
- invoeren gereguleerd parkeren Tuinzigt en Slingerweg en omgeving
- voorbereiden aanbesteding Parkeer route informatie systeem (PRIS)
- introductie mobiel parkeren in de parkeergarages
- Opstellen handhavingsaanpak met de menselijke maat, zowel voor fiets- als autoparkeren.
- introductie Gehandicapten parkeerkaart op kenteken.

INDICATOREN

Thema-indicatoren

Indicator: Tevredenheid over bereikbaarheid binnenstad

Omschrijving: Tevredenheid over bereikbaarheid binnenstad door Bredanaars

Bron: Gemeente Breda, stadsenquête

Meeteenheid: %

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
73	75	79	70	70

Toelichting: Minimaal 70% van de Bredanaars is tevreden over de bereikbaarheid van de binnenstad.

Indicator: Tevredenheid over verkeersveiligheid

Omschrijving: Rapportcijfer door Bredanaars van verkeersveiligheid eigen buurt

Bron: Gemeente Breda, Buurtenquête

Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
6		6,1		

Toelichting: Het streven is een zo hoog mogelijk rapportcijfer, omdat de gemeente op verkeersveiligheidsgebied altijd streeft naar beter.

Het onderzoek van de Buurtenquête vindt alleen in de oneven jaren plaats.

Thema-indicatoren

Indicator: Duurzaam vervoer

Omschrijving: Aandeel duurzame verplaatsingen te voet, met de fiets en het OV (Modal split)

Bron: ODiN/CBS

Meeteenheid: %

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
45,8	44,4			

Toelichting: We streven naar een groei van het aandeel duurzame verplaatsingen.
Op dit moment is nog geen realisatiecijfer 2025 bekend.

Thema Breda is een duurzame en bestendige stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Breda groeit. We bouwen aan nieuwe woningen, voorzieningen en een sterke economie. Tegelijkertijd willen we dat Breda een groene, gezonde en aantrekkelijke stad blijft om te wonen, werken en recreëren. Daarom laten we groei hand in hand gaan met een hoogwaardige leefomgeving waarin groen, water, natuur en leefkwaliteit een vanzelfsprekend onderdeel zijn van de ontwikkeling van onze stad en dorpen. Geen bijzaak, maar de basis onder onze groei. Breda groeit op een manier die de kwaliteit van de leefomgeving versterkt. We zorgen voor een gezonde, veilige en duurzame fysieke leefomgeving ondanks uitdagingen, zoals geluidshinder, stikstof en netcongestie. Daarbij gaan groei, groen en leefbaarheid hand in hand.

Daarom zetten wij in op de volgende doelen:

1. We behouden en versterken een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving met aandacht voor bodem, lucht, geluid, geur, biodiversiteit en omgevingsveiligheid. Daarbij voldoen we aan nationale en Europese wet- en regelgeving en vertalen deze naar een aanpak die past bij de ambities van Breda. Het gaat dan bijvoorbeeld over de Natuurherstelwet en de basis geluidsemissie.
2. We versterken natuur, landschap en biodiversiteit door te investeren in de ecologische groenstructuur.
3. We streven naar klimaatneutraliteit in 2044 en een robuust energiesysteem. Voor 2030 betekent dit een reductie van 55% CO_2-uitstoot ten opzichte van 1990. Uit de meest recente klimaatmonitor blijkt dat Breda op koers ligt met deze doelstelling. In de klimaatbegroting is hiervan een nadere uitwerking opgenomen.

Passend bij de schaalsprong van de stad willen we voor iedereen op korte afstand groene educatieve ontmoetingsplekken realiseren. Met deze zogenaamde Parkboerderijen streven we naar het versterken van sociale cohesie en het bieden van handvatten om natuur- en klimaatbewust te leven.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Voor een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving werken we aan het volgende:

- Met een omgevingsprogramma harmoniseren en actualiseren we het beleid op de diverse milieuthema's in de periode 2024-2031. Na 2031 vervallen namelijk de oude landelijke kaders en moet het nieuwe omgevingsplan gereed zijn. In 2027 werken we hiertoe aan het volgende:
    - We maken een analyse van de impact van de nieuwe, strengere Europese normen voor luchtkwaliteit die in 2030 gaan gelden. In 2028 moet het Rijk aangeven hoe Nederland die normen denkt te gaan halen.
    - We actualiseren het beleid voor natuur en biodiversiteit op basis van de Europese Natuurherstelverordening en het daaruit volgende Nationale Natuurplan en bijbehorende aanpassing van de Omgevingswet die in september 2026 in ontwerp bekend wordt gemaakt.
    - We treffen voorbereidingen om de geluidstoename van de stad beter te kunnen reguleren. Zo werken we aan de Europees verplichte geluidskaart. Ook moeten alle gemeenten een basis referentieniveau vastleggen voor alle lokale wegen (de basis geluidsemissie).
    - We maken we planregels op omgevingsveiligheid voor de energieopslagsystemen die steeds vaker toegepast worden. In 2026 worden opslagsystemen voor bedrijfsmatig gebruik in het landelijke Beluit Activiteiten Leefomgeving aangemerkt als risicodragende activiteit.
- We zetten stappen in de voortgang van de aanpak van de resterende locaties met urgente/risicovolle bodemverontreiniging en we onderzoeken met rijksmiddelen of er specifieke verontreinigingen, zoals lood en PFAS in de bodem aanwezig zijn en of er dan risicovolle situaties zijn.

Voor het versterken van natuur, landschap en biodiversiteit werken we in 2027 aan de volgende projecten:

- We starten met de inrichting van weidevogelgebied Lage Vuchtpolder fase 2.
- We werken verder aan het ontwerp van de ecologische verbindingszone (EVZ) bij de Mark, de Aa of Weerijs en de Singel.
- We kopen actief gronden aan en richten ze in voor het Natuurnetwerk, EVZ's en nieuwe bossen.
- We blijven de biodiversiteit in het agrarisch gebied stimuleren door financieel bij te dragen aan de provinciale subsidieregelingen ErvenPlus en Stila.
- We richten de oevers van het Seeligpark in als ecologische verbindingszone.
- We starten met de herinrichting van de landgoederenzone Haagse Beemden en zorgen daarmee voor een betere balans tussen biodiversiteit, cultuurhistorie en beleving van het gebied.
- We leggen diverse faunapassages aan om ervoor te zorgen dat natuurgebieden beter verbonden worden en de biodiversiteit in Breda wordt versterkt.

Ten aanzien van de Parkboerderijen werken we aan het volgende:

- We bouwen met de verschillende vrijwilligersbesturen het concept Parkboerderijen verder uit.
- We verduurzamen de locaties met middelen uit het volkshuisvestingsfonds.
- We verkennen een vierde locatie in het Seeligpark.

We bouwen het mobiele huisdierinformatiepunt op de locatie Wolfslaar verder uit en laten het vervolgens reizen langs de verschillende parkboerderijlocaties.

Dierenwelzijn
Binnen ons dierenwelzijnsbeleid zetten we extra in op het tegengaan van dierenmishandeling. We kijken hierbij naar goede voorbeelden van andere gemeenten. Ook evalueren we de voortgang van de actiepunten uit de nota dieren.

Recreatievoorzieningen

- De druk op de Galderse Meren blijft toenemen en daarom werken we verder aan de doorontwikkeling van deze recreatieplas. Het vastgestelde gebiedsprofiel is uitgewerkt in een concept-gebiedsvisie. In 2027 bespreken we deze visie verder met het bestuur, omwonenden en andere belanghebbenden om te komen tot een toekomstbeeld voor het gebied.
- In zwemseizoen 2026 heeft de tijdelijke horeca- en recreatievoorziening haar deuren geopend. We blijven samen met de ondernemer kijken hoe de voorzieningen aansluiten bij de gewenste ontwikkeling van het gebied en de belangen van bezoekers, omwonenden en natuur.
- Voor alle recreatieplassen maken we afspraken met marktpartijen over de parkeerafwikkeling op drukke dagen, een goed gebruik van de ligweides en het toezicht. Tegelijkertijd ervaren we dat de bereikbaarheid, veiligheid en sfeer rondom de recreatieplassen, met name tijdens piekdagen, in het geding is. We onderzoeken welke maatregelen op zowel korte als lange termijn mogelijk en wenselijk zijn en voeren indien mogelijk experimenten uit.
- Om bezoekers meer mogelijkheden te bieden om verkoeling te zoeken tijdens warme dagen, blijven we de kwaliteit van het oppervlaktewater in Breda monitoren. Hiervoor werken we samen met enkele Vlaamse en Brabantse steden en waterschap Brabantse Delta.
- In 2026 stellen we de Visie op Varen Breda 2040 vast. Met de visie geven we richting aan het gebruik, beheer en de ontwikkeling van het Bredase vaarwater en vormt het beleidsmatige en ruimtelijke afwegingskader voor toekomstige keuzes rondom varen, ligplaatsen en waterrecreatie.

INDICATOREN

Thema-indicatoren

Indicator: Reductie broeikasgassen

Omschrijving: Netto reductie broeikasgassen vanuit de gemeente ten opzichte van 1990

Bron: Regionale Klimaatmonitor, aangevuld met prognoses vanuit CE Delft op basis van CEGEM model

Meeteenheid: %

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
39	38	40	45	46

Thema-indicatoren

Toelichting: In 2044 wil Breda klimaatneutraal zijn en in 2030 willen we 55% minder broeikasgassen uitstoten dan in 1990. Voor 2027 streven we naar een afname van 46% ten opzichte van 1990. Hierbij wordt uitgegaan van een lineaire afname van het reductiepercentage tussen het laatst berekende jaar (2025) en de doelstelling voor 2030.

Indicator: Fijnstof

Omschrijving: Aantal dagen per jaar dat concentratie PM10 meer is dan 50 µg/m3

Bron: Luchtmeetnet.nl

Meeteenheid: Gemiddeld aantal dagen

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
3,5	0,5	3,5		

Toelichting: De ambitie is om het aantal dagen met overschrijding zover mogelijk terug te brengen. De streefwaarde is maximaal het gemiddelde niveau van de afgelopen drie jaar.

Indicator: Hernieuwbare elektriciteit

Omschrijving: Aandeel hernieuwbare elektriciteit van totale energie

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV

Meeteenheid: % van totale energie

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
30,3	33,6			

Toelichting: Dit is een landelijk verplichte indicator, waar de gemeente niet rechtstreeks op stuurt. Er wordt geen streefwaarde bepaald. De realisatie 2025 is op dit moment nog niet beschikbaar.

Indicator: Aantal isolatieingrepen

Omschrijving: Aantal isolatieingrepen in woningen op basis van gemeentelijk regelingen

Bron: Subsidiebureau Breda en RVO

Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2027
		4.768	4.500	4.500

Toelichting: We streven naar 4.500 isolatieingrepen in woningen per jaar (per woning zijn meerdere ingrepen mogelijk). Vanaf 2025 houden we de realisatiecijfers bij aan de hand van de door ons verstrekte subsidies isolatieactie en VHF en de door RVO verstrekte subsidies ISDE. Omdat het vaak mogelijk is om meerdere subsidies aan te vragen, kunnen er dubbelingen in de aantallen zitten. Het is niet mogelijk om die dubbelingen te achterhalen, omdat de cijfers van RVO niet op adresniveau verstrekt (kunnen) worden. Daarom geeft het realisatiecijfer uitsluitend de cijfers van de ISDE regeling weer. In 2025 zijn in Breda tevens 425 VHF subsidies en 538 Isolatiesubsidies verstrekt.

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026 na wijziging	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Wonen in Breda	3.591	5.779	5.262	2.373	2.357	2.355
Verdeling beschikbare ruimte	9.673	6.422	5.334	5.183	5.357	5.381
Grote woonprojecten in de stad	7.803	10.188	22.115	5.401	22.303	4.448
Bereikbaar Breda	19.437	19.088	20.799	20.517	21.002	20.974
Breda is een duurzame en bestendige stad	18.880	33.814	28.289	28.939	17.627	19.915
Totaal lasten	**59.384**	**75.292**	**81.799**	**62.413**	**68.646**	**53.074**
Baten						
Wonen in Breda	2.947	347	32	32	32	32
Verdeling beschikbare ruimte	5.560	3.653	2.503	2.503	2.503	2.503
Grote woonprojecten in de stad	7.252	8.276	20.026	3.447	20.402	2.219
Bereikbaar Breda	23.383	23.141	23.522	23.377	23.377	23.377
Breda is een duurzame en bestendige stad	10.375	19.072	15.712	18.098	10.287	11.876
Totaal baten	**49.517**	**54.490**	**61.795**	**47.457**	**56.600**	**40.007**
Stortingen						
Algemene reserve programma 3	341	369	368	368	137	137
Exploitatiereserve programma 3			2.500			

Bedragen x € 1.000

Investeringsreserve programma 3	3.884	1.311	87	171	196	341
Reserve Bodemfonds	191	191	191	191	191	191
Reserve bovenwijkse voorzieningen	227	186				
Reserve FIBI	11	1.035				
Reserve Klimaatfonds	326	334	334	334	334	334
Reserve Toekomst bestendig wonen						
Reserve Versnellingsopgave Wonen						
Totaal stortingen	**4.980**	**3.427**	**3.481**	**1.064**	**858**	**1.003**
Onttrekkingen						
Algemene reserve programma 3	1.766	933	3.010	2.384	1.154	1.885
Exploitatiereserve programma 3	1.559	3.621	219	2.625	20	
Investeringsreserve programma 3	100	2.327	310	368	378	397
Reserve Bodemfonds	212	1.671	333	333	333	333
Reserve bovenwijkse voorzieningen	14	2.625	1.437			
Reserve FIBI		1.230				
Reserve Klimaatfonds	44	44	44	44	44	44
Reserve Toekomst bestendig wonen	52	100	100	100	100	100
Reserve Versnellingsopgave Wonen			2.878			
Totaal onttrekkingen	**3.747**	**12.550**	**8.330**	**5.854**	**2.029**	**2.759**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**11.099**	**11.678**	**15.155**	**10.167**	**10.875**	**11.311**

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Wonen in Breda

In 2027 wordt het verschil van circa € 3,1 miljoen voornamelijk veroorzaakt door de reserve Versnellingsopgave Wonen, waarvan de verwerking plaatsvindt zodra de beschikbare middelen bekend zijn. Daarnaast nemen de baten en lasten af door het aflopen van de SRBT Woondeal en verschuift een deel van de middelen voor de Wet Regie Volkshuisvesting naar 2027.

Verdeling van de beschikbare ruimte

Ruimtelijke ordening

In 2027 nemen de lasten binnen Ruimtelijke Ordening af ten opzichte van 2026. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2026 incidenteel budget beschikbaar was gesteld voor de implementatie van de Omgevingswet. Dit eenmalige budget is in 2027 niet meer opgenomen in de begroting.

Stedelijke planning en programmering

In 2027 nemen de baten en lasten binnen Stedelijke Planning en Programmering af ten opzichte van 2026. Dit komt doordat de stortingen in de investeringsreserves voor bovenwijkse voorzieningen en de fysieke leefomgeving en de bijbehorende ontvangsten begin 2027 afzonderlijk worden begroot.

Grote woonprojecten in de stad

Grondexploitatie voor woningbouw

De kosten en opbrengsten van de grondexploitaties zijn beide gestegen. Dit is veroorzaakt door de actualisering van de grondexploitaties over de jaarschijven. Voor nadere informatie wordt u verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Bereikbaar Breda

Mobiliteit

In 2027 nemen de uitgaven binnen Mobiliteit toe als gevolg van hogere kapitaallasten. Daarnaast zijn vanuit het bestuursakkoord extra middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van een mobiliteitshub, voor maatregelen in verkeersveiligheid rond scholen, schoolroutes en sportvoorzieningen, de deelname aan de Samenwerkingsovereenkomst BrabantStad en de spitmaatregelen in Prinsenbeek.

Parkeren
In 2027 stijgen zowel de baten als de lasten met € 0,4 miljoen. De baten worden op 2 manieren beïnvloed, namelijk door de indexering van de inkomsten en door het financiële effect van het gratis maken van de tweede parkeervergunning. Per saldo leidt dit tot een positief resultaat van € 0,4 miljoen. De hogere lasten van totaal 0,4 miljoen worden deels veroorzaakt door stijgende kapitaallasten en loon- en prijsontwikkelingen. Daarnaast is vanuit het bestuursakkoord extra geld beschikbaar voor een mobiliteitshub en € 0,2 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van fietsparkeervoorzieningen in de binnenstad. Dit draagt bij aan een bereikbare, leefbare en duurzame binnenstad.

Breda is een duurzame en bestendige stad
Milieu
De lasten binnen Milieubeheer nemen in 2027 met € 6,0 mln af ten opzichte van 2026. Dit komt voornamelijk door lagere SPUK-budgetten (- € 5,7 mln) en een lagere decentralisatie-uitkering CDOKE (- € 2,5 mln). Daartegenover staan hogere uitgaven als gevolg van de herijking van het Volkshuisvestingsfonds (VHF) (+ € 1,5 mln), energieprogramma's (+ € 0,6 mln), loon- en prijscompensatie (LPC) en hogere kapitaallasten. De baten dalen met € 3,4 mln. Deze afname wordt vooral veroorzaakt door het wegvallen van de decentralisatie-uitkering CDOKE (- € 4,7 mln). Dit wordt deels gecompenseerd door hogere bijdragen vanuit het Volkshuisvestingsfonds (+ € 1,3 mln). Vanuit het bestuursakkoord zetten we het Volkshuisvestingsfonds voort en stellen we in 2027 € 0,3 miljoen extra cofinanciering beschikbaar om optimaal gebruik te maken van de beschikbare rijksmiddelen. Per saldo verlaagd het saldo met € 2,6 mln, van € 12,7 mln in 2026 naar € 10,1 mln in 2027.

Biodiversiteit
De lasten binnen Biodiversiteit nemen in 2027 met € 0,4 mln toe ten opzichte van 2026. Deze stijging wordt vrijwel volledig veroorzaakt door hogere kapitaallasten (+ € 0,4 mln). De bijdrage uit het bestuursakkoord neemt beperkt af, terwijl de middelen voor loon- en prijscompensatie nagenoeg gelijk blijven. De baten blijven vrijwel ongewijzigd ten opzichte van 2026. Per saldo neemt het saldo toe van € 1,0 mln naar € 1,4 mln (+ € 0,4 mln), voornamelijk als gevolg van de hogere kapitaallasten.

Binnen ons dierenwelzijnsbeleid zetten we extra in op het tegengaan van dierenmishandeling. We kijken hierbij naar goede voorbeelden van andere gemeenten. Ook evalueren we de voortgang van de actiepunten uit de nota dieren. Hiervoor is voor 2027 en 2028 aanvullend een jaarlijkse impuls beschikbaar van € 0,05 miljoen.

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Fasering	Investeringen in dit programma	Planning uitgaven 2027 (bruto)	Planning uitgaven 2028 (bruto)	Planning uitgaven 2029 (bruto)	Planning uitgaven 2030 (bruto)	Planning uitgaven 2031-2035 (bruto)	Planning uitgaven 2036-2040 (bruto)	Planning uitgaven 2041-2045 (bruto)
	Natuurinvestering evenementen					271	90	113
	Parkeren	3.485	6.350	1.200	10.600	141.000		
	Van Gogh Nationaal Park	100	100	1.600				
	Mobiliteit instandhouding bestaand netwerk			1.920	1.920	15.620	15.190	
	Mobiliteit herinrichting Academiesingel	250	1.750					
	Mobiliteit Prinsenkade fietsstraat	200	800					
	Mobiliteit veilige fietsverbindingen	1.000	1.000	1.000				
	Mobiliteitshub	1.000	1.000					
	Wonen, startersleningen	3.000	3.000	3.000				
	Overige Stedelijke ontwikkelingen	104	428					
Ambitie		**9.139**	**14.428**	**8.720**	**12.520**	**156.891**	**15.280**	**113**
	Biodiversiteit - Ecologische Groenstructuur - Verbindingszones: inrichting EVZ singels	500	2.500	2.500	1.402	6.434		
	Overige Stedelijke ontwikkelingen			200	800			

Bedragen x € 1.000

Plan		**500**	**2.500**	**2.700**	**2.202**	**6.434**		
	Biodiversiteit - Ecologische Groenstructuur - Faunapassages	496	1.496	1.992	996	4.980	4.980	4.980
	Biodiversiteit - Ecologische Groenstructuur - Natuurnetwerk: inrichting	1.409	2.413	1.917	1.678	6.850	5.216	1.043
	Biodiversiteit - Ecologische Groenstructuur - Verbindingszones: inrichting	167	167	167	167	835	596	107
	Verkeersveiligheid	132						
	Infrafonds	147						
	Mobiliteit instandhouding bestaand netwerk	4.744	3.991	5.464	4.790	25.450	23.950	23.950
	Noordelijke rondweg	300	2.179	2.279	1.784	65.260	95.440	
	Wonen, tijdelijke woningen	500	700					
	Wonen, woonwagens	135						
Project		**8.030**	**10.946**	**11.819**	**9.415**	**103.375**	**130.182**	**30.080**
	Biodiversiteit	1.544						
	Biodiversiteit - Ecologische Groenstructuur - Faunapassages	817						
	Biodiversiteit - Landschapselementen	122						
	Van Gogh Nationaal Park	177	48	48				
	Energietransitie	1.000	1.000					
	Mobiliteit instandhouding bestaand netwerk	767						
	Noordelijke rondweg	2.198						
	Overige Stedelijke ontwikkelingen	225						
Uitvoering		**6.850**	**1.048**	**48**				
Totaal		**24.519**	**28.922**	**23.287**	**24.137**	**266.699**	**145.462**	**30.193**

Programma	Aankoop gronden in dit programma	Planning uitgaven 2027 (bruto)	Planning uitgaven 2028 (bruto)	Planning uitgaven 2029 (bruto)	Planning uitgaven 2030 (bruto)	Planning uitgaven 2031-2035 (bruto)	Planning uitgaven 2036-2040 (bruto)	Planning uitgaven 2041-2045 (bruto)
	Gronden biodiversiteit	4.145	4.145	4.145	4.828	14.015	13.310	
Project		**4.145**	**4.145**	**4.145**	**4.828**	**14.015**	**13.310**	
	Gronden biodiversiteit	104						
Uitvoering		**104**						
Totaal		**4.249**	**4.145**	**4.145**	**4.828**	**14.015**	**13.310**	

Mobiliteit instandhouding bestaand netwerk
Deze kredieten zijn bestemd voor de aanleg van infrastructuur in de stad waaronder de instandhouding van het bestaande netwerk, de schaalsprong OV en fiets.

Meerjarenperspectief infrafonds
Om Breda bereikbaar te houden, investeren we in onze wegen om de doorstroming te bevorderen. Bijvoorbeeld door het toevoegen van extra rijbanen.

Verkeersveiligheid
We investeren in de straten en wijken rondom scholen en sportclubs om de verkeersveiligheid daar te verbeteren.

Noordelijke rondweg
In 2027 werken we verder aan een aanpak van de Visie Noordelijke Rondweg om tot een uitvoerbaar plan te komen. Om de bereikbaarheid nu al te verbeteren, werken we aan de realisatie van maatregelen die nu al verstandig zijn om uit te voeren, maar toekomstige ontwikkelingen niet in de weg staan.

Herinrichting Academiesingel, Prinsenkade fietsstraat, veilige fietsverbindingen en Mobiliteitshub
In 2027 werken we deze ambities uit het nieuwe bestuursakkoord verder uit. Hierna kan de realisatie worden opgepakt.

Van Gogh Nationaal Park
We geven met meerdere projecten, ontwikkelingen en externe initiatieven invulling aan het Van Gogh Nationaal Park. Het gaat dan bijvoorbeeld om de natuurontwikkeling in het Markdal en langs de singels, de recreatieve reis langs de Weerijs (route van Nassau tot Van Gogh) en het Middeldreefje.

Realisatie ecologische groenstructuur
De investeringen bestaan uit de inrichting van gronden in het natuurnetwerk, het realiseren van ecologische verbindingszones, het ontsnipperen van natuurgebieden door de aanleg van faunapassages en de realisatie van landschapselementen. Dit alles gericht op het halen van de doelstellingen uit het Groenkompas.

Stedelijke ontwikkelingen
De investeringen hebben betrekking op Graaf Hendrik 111 plein en Herinrichting Johan Willem Frisolaan.

Startersleningen
In de jaren 2027 tot en met 2029 doen we een nieuwe storting van € 3 miljoen per jaar in het depot van de startersleningen. Daarmee houden we woningen betaalbaar.

Tijdelijk wonen
Dit budget is beschikbaar voor de realisatie van tijdelijke woningen.

Woonwagens
Deze investering is bedoeld voor het door de gemeente realiseren van nieuwe woonwagenstandplaatsen.

RESERVES

Bedragen x € 1.000

Duurzaam wonen in Breda	Stand 1-1-2027	Stortingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2027
Algemene reserve programma 3	5.444	368	3.010	2.803
Exploitatiereserve programma 3	364	2.500	219	2.645
Investeringsreserve programma 3	8.761	87	310	8.538
Reserve Bodemfonds	1.662	191	333	1.520
Reserve bovenwijkse voorzieningen	1.477		1.437	40
Reserve FIBI	579			579
Reserve Klimaatfonds	1.998	334	44	2.289
Reserve Toekomst bestendig wonen	848		100	748
Reserve Versnellingsopgave Wonen	2.878		2.878	0
Totaal	**24.011**	**3.481**	**8.330**	**19.161**

Reserve Bodemfonds
Met de reserve bodemfonds vangen we pieken en dalen op in onze uitgaven. Het gaat hierbij steeds vaker om (woningbouw)opgaven op inbreidingslocaties. Door het industriële verleden van Breda is hierbij vaak sprake van hoge kosten. Het risico bestaat dat we de verantwoordelijkheid niet bij de ontwikkelaar kunnen wegleggen, vooral wanneer landelijke subsidies wegvallen. Bovendien krijgt de gemeente steeds vaker de verantwoordelijkheid voor locaties waar geen specifieke veroorzaker aan te wijzen is.

Reserve Klimaatfonds
Deze reserve is bedoeld voor projecten die helpen om de klimaatdoelen van Breda te bereiken. De reserve klimaatfonds bestaat uit bijdragen vanuit het project Windmolens Hazeldonk. Hieruit ontvangen we sinds 2014 jaarlijks € 247.500, waarvan € 43.500 voor het Grondbedrijf. Jaarlijks wordt het bedrag geïndexeerd. Deze bijdrage ontvangen we in totaal 20 jaar.

Reserve Versnellingsopgave Wonen
Met deze reserve houden we geld beschikbaar voor de Versnellingsopgave Wonen. De reserve komt uit de jaarrekening 2018.

Reserve Bovenwijkse voorzieningen
Met deze reserve dekken we een deel van de kosten af van bovenwijkse voorzieningen. De inkomsten zijn exploitatiebijdragen van private ontwikkelaars vanuit nieuwbouwplannen. De onttrekkingen bestaan uit af te dekken kosten en de jaarlijkse ambtelijke kosten voor het beheer van de reserve. Deze reserve is ingesteld op basis van een raadsbesluit in 2020. Nadien is de nota Bovenwijkse voorzieningen vervangen door de Nota financiële bijdragen kwaliteitsverbetering fysieke leefomgeving (per 1 januari 2024). Deze reserve blijft bestaan totdat de oude verplichtingen zijn afgewikkeld.

Reserve Financiële bijdragen kwaliteitsverbetering fysieke leefomgeving(FIBI)
Deze reserve is de opvolger van de reserve Bovenwijkse voorzieningen (zie hierboven). De reserve is ingesteld op basis van een raadsbesluit in 2023.

Reserve Toekomstbestendig wonen
De regeling Toekomstbestendig wonen brengt € 1 miljoen kapitaallasten met zich mee. Deze reserve is bedoeld om die kapitaallasten te dekken.

Algemene reserve programma 3
De middelen in deze reserve zijn bestemd voor de cofinanciering van projecten die worden ondersteund vanuit het Volkshuisvestingsfonds. Door het beschikbaar stellen van deze gemeentelijke bijdrage kan aanspraak worden gemaakt op externe financiering, waardoor investeringen in de woningvoorraad, leefbaarheid en gebiedsontwikkeling mogelijk worden gemaakt en versneld kunnen worden uitgevoerd.

Investering reserve programma 3
De onttrekking betreft kapitaallasten van de kredieten die door de investeringsreserve gedekt worden.

Exploitatiereserve programma 3
Deze mutatie betreft onder meer middelen uit de reserve Wet versterking regie volkshuisvesting en het Volkshuisvestingsfonds. Daarnaast wordt in 2027 **€** 2,5 miljoen toegevoegd aan de exploitatiereserve Programma 3 om de ontvangen CDOKE-middelen voor de klimaattransitie beschikbaar te houden voor toekomstige bestedingen.

VOORZIENINGEN

Bedragen x € 1.000

Duurzaam wonen in Breda	Stand 1-1-2027	Stortingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2027
Voorziening onderhoud parkeerbedrijf	6.248	904	1.247	5.905
Voorziening planmatig onderhoud vastgoedontwikkeling	3.749	191	395	3.545
Voorziening verkeersregelinstallaties	393	921	778	536
Voorziening van derden verkregen mddelen programma 3	535	23		558
Voorziening nadelige GREX resultaten	3.048			3.048
Totaal	**13.973**	**2.039**	**2.420**	**13.592**

Voorziening Onderhoud gebouwen Parkeerbedrijf
Deze voorziening is bedoeld voor het egaliseren van meerjarige onderhoudskosten aan de parkeergarages van het Parkeerbedrijf. De bijdragen verhogen we volgens de bouwkostenindex (structureel).

Planmatig onderhoud vastgoedontwikkeling
Deze voorziening is voor de onderhoudskosten van strategisch aangekochte panden. Op korte termijn is onderhoud nodig, maar ontbreekt voor deze panden een echt vast voornemen voor ontwikkeling. De basis voor deze bijdrage is een meerjarige onderhoudsplanning, waarvan de doorberekening loopt tot en met 2032. De voorziening is toereikend om het geplande onderhoud tot en met 2032 uit te kunnen voeren.

Voorziening Verkeersregelinstallaties
Vanuit deze voorziening houden we de verkeersregelinstallaties (VRI's) verantwoord en doelmatig goed. Uitgangspunten zijn: geen veiligheidsrisico's voor de gebruiker, geen hinder bij gebruik en zo min mogelijk kapitaalvernietiging. Voor de voorziening VRI's is vanuit het bestuursakkoord budget beschikbaar gesteld om de financiële gevolgen van hogere prijsindexaties op te vangen. De contractueel overeengekomen CBS-indexatie ligt boven de in de begroting gehanteerde indexatie van 2,9%.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam document	Soort document	Jaar
Grondprijzen Breda 2026	Kaderstellend	2026
Gebiedsperspectief Havenkwartier	Kaderstellend	2017

Gebiedsvisie Binnenstad	Kaderstellend	2014
Nota Grondbeleid 2014	Kaderstellend	2014
Aanvullend beleidskader grondbeleid	Kaderstellend	2020
Ontwikkel- en realisatiestrategie Via Breda	Kaderstellend	2015
Ruimtelijke visie voor de Gasthuisvelden	Kaderstellend	2016
Omgevingsvisie Breda 2040	Kaderstellend	2021
Structuurvisies Doornbos en Linie	Kaderstellend	2012
Welstandsnota	Kaderstellend	2004
Erfgoedverordening	Kaderstellend	2011
Beleidsregels voor het afwijken van een bestemmingsplan	Kaderstellend	2015
Verordening bedrijveninvesteringszone Breda-Oost 2017 (financieel/fysiek)	Kaderstellend	2015
Vigerende bestemmingsplannen (alle)	Kaderstellend	2019
Participatieleidraad bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving	Kaderstellend	2019
Coördinatieverordening gemeente Breda	Kaderstellend	2019
Besluit tot het aanwijzen van categoriën gevallen waarin een verklaring van geen bedenkingen niet is vereist	Kaderstellend	2019
Woonvisie Breda: wonen in een dynamische stad	Kaderstellend	2013

Aanvulling op de Woonvisie 2013	Kaderstellend	2016
Verordening doelgroepen sociale woningbouw en middenhuur Breda	Kaderstellend	2019
Aanpak kamerverhuur	Kaderstellend	2014
Arbeidsmigranten afsprakenkader	Kaderstellend	2021
Actieplan studentenhuisvesting	Kaderstellend	2016
Alliantie Breda 2019-2023: afspraken over wonen in Breda	Kaderstellend	2019
Gebiedsprofielen Wonen en perspectief wonen	Kaderstellend	2019
Gebiedsprofielen: beschrijving Wonen en Zorg	Kaderstellend	2019
CPO Beleid Gemeente Breda 2020	Kaderstellend	2020
Bestedingsplan Impuls voor de woonagenda	Kaderstellend	2019
Beleidsregel Bezoekersregeling type straat en type garage 2017	Kaderstellend	2017
Nota parkeer en stallingsbeleid Breda (2004, herijking 2013)	Kaderstellend	2004
Nota parkeernormen Breda 2021	Kaderstellend	2021
Duurzaamheidsvisie Breda 2030	Kaderstellend	2016
Nota bodembeheer 2022-2032	Kaderstellend	2023
Bodemmasterplan Breda 2030 Een basis voor duurzame ontwikkeling	Kaderstellend	2015
Impuls ruimtelijk adaptie Breda	Kaderstellend	2016

Actieplan geluid 2024-2028	Kaderstellend	2024
Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Breda 2008	Kaderstellend	2008
Ontheffingenbeleid Wet geluidhinder Wegverkeerslawaai, spoorweglawaai en industrielawaai	Kaderstellend	2007
Nota bovenwijkse voorzieningen	Kaderstellend	2020
Nota financiële bijdragen kwaliteitsverbetering fysieke leefomgeving	Kaderstellend	2023
Visie Ulvenhoutse Bos en omgeving	Kaderstellend	2022
Bredaas Groenkompas	Kaderstellend	2023
Klimaatplan Breda klimaatneutraal in 2044	Kaderstellend	2023
Regionaal Plan Energiesysteem - West-Brabant Energie in Balans	Kaderstellend	2025
Transitievisie Warmte Breda	Kaderstellend	2022
Beleidsnota Omgaan met niet-gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog	Kaderstellend	2021
Beleidsregels ontheffingen artikel 87 RVV Breda 2025	Kaderstellend	2025
Beleidsregels ontheffingen milieuzone gemeente Breda	Kaderstellend	2022
Tijdelijk beleid bij ontwikkelingen nabij geitenhouderijen	Kaderstellend	2024
Mobiliteitsvisie Breda	Kaderstellend	2021
Realisatievisie ecologische verbindingszone Mark, Aa of Weerijs en Singels	Kaderstellend	2024
Thuis in Breda: Woonvisie 2024-2040	Kaderstellend	2024
Gebiedsvisie Bavel 2040	Kaderstellend	2024
Wijkenergieplan aardgas-vrij ready Biesdonk	Kaderstellend	2024
Wijkenergieplan aardgas-vrij ready Doornbos-Linie	Kaderstellend	2024

Wijkenergieplan aardgas-vrij ready Tuinzigt	Kaderstellend	2024
Wijkenergieplan aardgas-vrij ready Wisselaar	Kaderstellend	2024
Steek positieve energie in het klimaat	Kaderstellend	2008
Schone lucht akkoord	Kaderstellend	2020
Duurzaamheidsvisie Breda 2030 - Geactualiseerde actsheets 2020	Kaderstellend	2021
Geluidkaart 2022	Kaderstellend	2022
Beleidsregels Groen en Water 2023	Kaderstellend	2023
Aankondigingsbesluit invoering Zero Emissiezone Breda	Kaderstellend	2024
Nota dieren in Breda	Kaderstellend	2025
Verordening kwaliteitsbevordering straattaxivervoer Breda 2025	Kaderstellend	2025
Programmaplan Ulvenhoutse Bos 2025-2032	Kaderstellend	2025
Regionaal Plan Energiesysteem - West-Brabant Energie in Balans	Kaderstellend	2025
Uitvoeringsplan schone lucht akkoord 2026	Kaderstellend	2025
Nadere regels kwaliteitsbevordering straattaxivervoer Breda 2025	Kaderstellend	2025
Schuilstallenbeleid gemeente Breda	Kaderstellend	2025
Parkeerverordening Breda 2022	Kaderstellend	2025
Verordening op de heffing en invordering van parkeerbelastingen 2026	Kaderstellend	2025
Uitvoeringsplan Parkboerderijen 2026-2028	Kaderstellend	2025

Duurzaam wonen in Breda 1